

БРОЙ  
04/ 2016

# SOS 112

специализирано издание за пожарна безопасност и защита на населението



ЕВРОПЕЙСКИ ПРОЕКТ ПО ПРОГРАМА „ЕРАЗЪМ+“

## Европейско сътрудничество

Проект по програма „Еразъм+“ ▼



## Действия при наводнение

Пълномащабно полево учение в Пловдив ▼



## Седмица на гората

Залесяване в Стара Загора и Плевен

## Превенция

Старт на младежки групи „Млад огнеборец“

## Общи отговорности

Дискусия за доброволческото движение ▼



## Промишлени аварии

С белег в световната история ▼



## 138 години пожарно дело във Видин

Състезание между ученици и огнеборци

## Професионална квалификация

Подготовка за международни мисии

**SOS 112** Специализирано издание  
за пожарна безопасност  
и защита на населението

Основано през декември 1894;  
Бр. 04/ 2016 г. (879)  
Година двадесет и трета  
ISSN 1314-8044

Банкова сметка:

IBAN: BG50BNBG9661 3100 1561 01

БНБ - Централно управление

ГДПБЗН - МВР

BIC: BNBG BGSD

Редакционна колегия

Ръкописи не се връщат

Графика:

Рей Дизайн

Броят е приключен на:

28.04.2016 г.

АДРЕС: 1309 - СОФИЯ, УЛ. "ПИРОТСКА" 171 А, ГДПБЗН -1 ЕТАЖ, ТЕЛЕФОН: 9821132, E-MAIL: spisanie\_sos112@abv.bg

## Проект по програма „Еразъм+“

*От 4 до 11 април 2016 г. беше проведена първа обучителна дейност „С1 международно обучение“ по проект „Разработване и въвеждане на една система за обучение на ръководители, работещи с деца и младежи от пожарните служби в Република България, Република Естония и Федерална Република Германия“ (DISBEG), финансиран по Европейска програма „Еразъм +“. Участие в срещата взеха представители на ГДПБЗН-МВР, „Естонската спасителна служба“, Естония и „Пожарната служба за младежи в Зул“, Германия. Бяха обсъдени одобрените проектни дейности, начините на комуникация между партньорите, срокове за тяхното изпълнение, отговорните партньори и др.*

*От германска страна бяха представени базови методи на федерална провинция Тюрингия за работа с деца и младежи. Основни обучителни теми, които залегнаха в изпълнението на дейността бяха „Структура и организация на пожарните служби в област Тюрингия“, „Права и задължения на специалистите работещи с деца – действащ закон“, „Структура и организация на обучението на ръководители на младежките противопожарни отряди“.*

В първото „С1 международно обучение“ по проект „DISBEG“ взеха участие 12 служители на ГДПБЗН-МВР. Обучението беше организирано и се проведе в Германия, като домакин на срещата бе „Пожарната служба за младежи в Зул“. В него участие взеха представители на останалите партньори по проекта – Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ и „Естонската спасителна служба“.

Всички дейности се проведоха съгласно изготвения дневен ред на обучението, като представителите на ГДПБЗН-МВР, с функции на водещ партньор,



представиха одобрените проектни дейности, начините на комуникация между партньорите, срокове за тяхното изпълнение,

отговорните партньори и др. „Пожарната служба за младежи в Зул“ изнесе презентации по отношение структурата и орга-

низацията на пожарните служби в област Тюрингия, правата и задълженията на специалистите работещи с деца, съгласно действащото в Тюрингия законодателство. Домакините представиха полезна информация относно организацията на обучението на ръководители, отговорни за младежките противопожарни отряди. Дискутирани бяха изискванията към кандидатите за работа с деца, етапите на обученията и периодичното провеждане на контролни тестове, необходими за оценка на способностите за работа с деца. Проведена бе официална среща с г-н Виигман, началник на пожарната служба в град Зул, по време на която бяха обсъдени начините за взаимодействие със службите на полицията, спешната помощ, службата за управление и поддръжка на тунели, както и със структурата, отговорна за специализираната летателна техника. Направена бе демонстрация на наличната противопожарна техника в

службата. Участниците в обучението посетиха три от шестте сгради, използвани от доброволните

служба №2 – основна сграда на доброволците, се проведоха разнообразни и всеобхватни състезания с децата и младежи-



формирования на пожарната служба в града, като домакините проведоха теоретични и практически занятия с деца от различни възрастови групи, при което партньорите по проекта – Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ и „Естонската спасителна служба“, се включиха в част от занятията. В пожарна

те от „Пожарната служба за младежи в Зул“.

Посетено бе и единственото училище в провинция Тюрингия, в което се провеждат обучителни курсове на всички служители, желаещи да работят с деца и младежи. Дискутирани бяха теми относно методите на обучение, изискванията към обучителите, както и заложените хорариум в програмата им. В края на курса всички участващи получиха удостоверение/декларация за успешно преминал обучителен курс. В резултат на проведеното обучение, натрупания опит и обмена на добри практики се поставиха основни цели и идеи, които ще са от значение при разработване на единни интелектуални продукти насочени към подготовката на специалисти, желаещи да се занимават с деца. Изпълнението на дейността ще допринесе и



за създаване на материали, необходими за обучение на деца от различни възрастови групи. Следващото обучение по проекта ще се организира от „Естонската спасителна служба“, като се предвижда да се проведе в град Талин през октомври 2016 г.

Инсп. Мария Раевска  
Отдел „Международни  
проекти“, ГДПБЗН-МВР



## Общи отговорности

# Дискусия за доброволческото движение

**ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“ бе домакин на дискусия за доброволческото движение. В рамките на форума „Рамо до рамо“ бяха обсъдени създадените добри практики и подобряването на координацията между доброволците и централната и местните власти.**

В семинара участие взеха представители на Националната асоциация на доброволците в Република България, Националното сдружение на общините в Република България, доброволни отряди и доброволчески организации. В първата част на форума презентации бяха изнесени от Кирстен Андерер, служител на американската Агенция за защита на околната среда и от Йорг Бекман, зам.-директор на Училището за по-





жарна безопасност и защита на населението при бедствия на немската провинция Райнланд-Пфалц.

В приветствието си към участниците в дискуссионния форум зам.-министърът на вътрешните работи Красимир Ципов подчерта, че пред всяка съвременна държава стои задачата да осигури максимална сигурност и защита на своите граждани и на материалното и културното наследство на обществото. Според него това е възможно единствено чрез обединение на усилията на държавната власт и гражданското общество, защото в световен мащаб е налице нараснал интензитет на бедствията и критичните природни явления. Имаме много общи отговорности и цели в нашата работа и сме длъжни да обединим усилията и капацитета си, за да ги осъществим, каза още зам.-министър Ципов.

Кирстен Андерер от Агенция за защита на околната среда във Вашингтон представи своя опит

в управлението и превенцията на кризисни природни явления. Тя запозна участниците в дискусията с организацията на доброволното движение на САЩ и прилаганите методи за стимулиране на доброволчеството. Кирстен Андерер разказа и за наводненията от миналата есен в Южна Каролина, както и за предприетите действия за преодоляване на последствията от тях.

Организацията и отговорностите на професионалните и доброволните пожарни служби

бе темата на презентацията на зам.-директора на Училището за пожарна безопасност и защита на населението при бедствия на немската провинция Райнланд-Пфалц Йорг Бекман. Той представи немския опит за действия при пожари и бедствени ситуации, както и мястото на Сдружението на доброволните пожарникари в осигуряването на пожарната безопасност в малките населени места.

Пловдивските доброволци представиха пред участниците в дискусията своята визия за развитие на доброволчеството в България. Колегите им от Доброволното формирование „СОДИС“ към община Вълчедръм споделиха своята практика при осъществяването на оперативно-тактически действия. С презентации във семинара се включиха и представители на пещерното спасяване и МСС-Офруд.

Форумът завърши с демонстрация на различни техники за осъществяване на пещерно спасяване.



# Старт на младежки групи „Млад огнеборец“

**Младежки групи „Млад огнеборец“ стартират по идея на лятната детска полицейска академия в 19 села на Великотърновската община. Там работят младежките клубове „Отвори очи“.**

Основната дейност на уредниците им е да обучават децата по превенция на трафика, дрогата, сексуалната експлоатация, агресията, кражбите и др. От членовете на тези клубове ще бъдат сформирани групите „Млад огнеборец“. Идеята стартира на 19 април в Самоводене. Там ще присъстват представители на 19-те клуба в общината, обединени в детската полицейска академия, които ще бъдат запознати с дейността на противопожарната охрана. Ще има и тренировъчни демонстрации за гасене на пожари с два специализирани автомобила.

Темата за превенция на огъня е нова за децата в селата, които вече са много добре подготвени как да се предпазват от трафика, наркотиците, агресията, обясни Благовеста Факирова, председател на дарителското сдружение „Св. Иван Рилски“, автор на проекта за създаване

на младежките клубове „Отвори очи“.

Първите групи „Млад огнеборец“ започват своята дейност в Арбанаси, Беляковец, Ресен и Самоводене, като в тях ще участват по 10 деца над 12-годишна възраст. След това такива екипи ще бъдат сформирани и към останалите младежки клубове. Новото е още, че групите „Млад огнеборец“ ще бъдат обучавани по-задълбочено и ще бъдат първи помощници на кметовете в селата, особено през лятото, когато рискът от пожари се увеличава. Младежките екипи ще участват и в състезания като селски отбори. Освен това тази идея за младежките групи се възприема много добре от ръководството на Регионалната дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ във Велико Търново и лично нейният шеф Красимир Кръстев ще обучава децата как да действат не само при

пожари, но и при наводнения, промишлени аварии, катастрофи и др.

Тази година лятната полицейска академия на децата от Великотърновската община ще бъде открита с голям празник в началото на юни, събщи Факирова. С участието на полицейски групи и кметовете по места са подготвени интересни лекции, състезания, тържества, спорт, срещи и екскурзии, които да ангажират свободното време на учениците през лятната ваканция в селата.

Първият младежки клуб „Отвори очи“ беше открит в Балван през 2007 г., припомниха от дарителското сдружение. След това клубовете решиха да си имат своя лятна полицейска академия, която действа от 6 години.

**Вася Терзиева**  
в „Янтра днес“

## Обучение в Националния учебен център на БЧК

**Близо 500 деца ще придобият основни знания и умения за действия при пожар, земетресение и оказване на първа помощ в рамките на информационната кампания „Защити своя дом“.**

Уроците, организирани от ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“, Столичната община-район „Сердика“ и Българската асоциация на застрахователните брокери се провеждат в Националния учебен център на БЧК в село Лозен.

Обучението, стартирало през месец февруари, се провежда под формата на беседи, демонстрации и практически действия. Всички ученици преминават през три учебни центъра – модели за гасене на пожар, оказване на първа помощ и симулатор на земетресение.

В поредния демонстрационен ден децата се изправиха „очи в очи“ с огъня и се научиха как да боравят с уреди за първоначално гасене.



Столичните огнеборци разказаха на малчуганите какви са стъпките, които те трябва да следват, за да си осигурят лична безопасност и да помогнат на своите близки при пожар.

Във втория център учениците, водени от инструктор на БЧК, имаха възможност да приложат на практика уроците за оказване на първа помощ. Накрая всички ученици „преживяха“ земетресение с магнитуд от 5,5 по Рихтер.

На открития урок, проведен с подкрепата на Българската асоциация на застрахователните брокери, присъстваха зам.-министър Красимир Ципов, директорът на ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“ гл. комисар Николай Николов, Тодор Кръстев, кмет на столичния район „Сердика“ и други гости.



## Залесяване в Стара Загора и Плевен



Във връзка със Седмицата на гората, директорът на РДПБЗН-Стара Загора комисар Стоян Колев, заедно с инструктора на МПО „Млад огнеборец“ към Второ ОУ „П. Р. Славейков“ –

инсп. Надя Трифонова и част от членовете на отряда взеха участие в организирано залесяване в землището на кв. Дъбрава. На тази местност през 2007 г. голяма част от боровата гора бе

засегната от стихийен горски пожар. Благодарение на общите усилия на всички участници в мероприятиято, организирано от ДГС-Стара Загора, бяха засадени 600 бр. борови фиданки.

\* \* \*

Служители на РДПБЗН-Плевен проведоха залесителна акция на територията на Защитена местност Парк Кайлъка (в района на езерото) в град Плевен. В акцията взеха участие 10 служители от дирекцията, които посадиха, предоставените от Държавно горско стопанство-Плевен фиданки „Топола“. Мероприятието бе реализирано с подкрепата на Областна администрация Плевен и Държавно горско стопанство – Плевен.

## 138 години пожарно дело във Видин

# Състезание между ученици и огнеборци

**По повод отбелязването на 138-та годишнина от създаването на пожарната служба във Видин при голям интерес бе проведено състезание за скоростно изкачване на сградата на общината по вътрешното стълбище до 14-ти етаж.**

В надпреварата участваха 21 ученици, членове на МПО „Млад огнеборец“ и Детска полицейска академия от видинските училища ОУ „Св. Климент Охридски“, СОУ „Цар Симеон

Велики“, СОУ „Любен Каравелов“, ПМГ „Екзарх Антим I“, ПГТ „Михалаки Георгиев“, ПГ „Проф. д-р Асен Златаров“, както и 13 служители от РДПБЗН-Видин. Извън класирането по собстве-

но желание участва и Димитър Димитров-ученик от ПГ „Проф. д-р Асен Златаров“.

Състезанието бе проведено в две категории: младежи и девойки и служители на МВР.

# 138 години пожарно дело във Видин

В категория младежи победител е Денислав Цветанов от ПМГ „Екзарх Антим I” с време 1,04 мин., на второ място се класира Радослав Йорданов от ПГ „Проф. д-р Асен Златаров” с време 1,12 мин., а трето място зае Мартин Манойлов от ПГТ „Михалаки Георгиев” с време 1,13 мин.

В категория служители на МВР първото място зае мл. инспектор Ивайло Иванов – пожарник в РСПБЗН-Видин с време 1,04 мин., на второ място се класира инспектор Димитър Димитров – група „Оперативен център” при РДПБЗН-Видин с време 1,07 мин., а третото място зае мл. инспектор Лъчезар Камарашки – пожарник в Участък ПБЗН-Брегово с време 1,11 мин.



Класиралите се на призовите места в двете категории получиха купи, осигурени от община Видин. Всички състезатели бяха отличени с грамоти и рекламни тениски с логото на състеза-

нието. Наградите връчиха инж. Огнян Ценков – кмет на община Видин, комисар Станислав Генчев – директор на РДПБЗН-Видин и г-жа Марийка Василева – началник на РИО-Видин.

## Действия при наводнение

# Пълномащабно полево учение в Пловдив

На 31 март 2016 г. от 9 часа на територията на Гребен канал – Пловдив (от Западния край), се проведе пълномащабно полево учение. Целта бе обучение и действия на състава от сектор СОД (специализирани оперативни дейности) към РДПБЗН-Пловдив за работа с предоставена инженерна и пожарна техника по оперативна програма „Околна среда”. Тема на занятието бяха действия при наводнение и аварийно изграждане на временни защитни съоръ-



# Действия при наводнение

жения и отводняване на заляти площи.

В учението взе участие и спе-

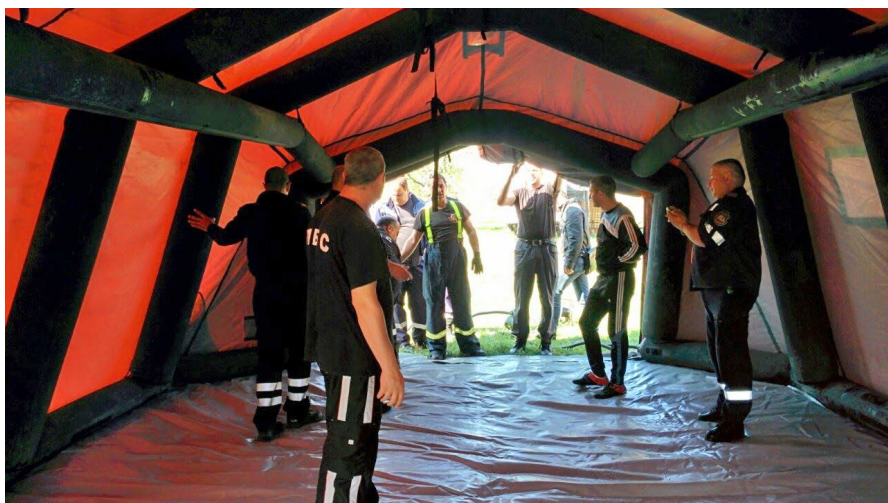
циализирана техника: багер, булдозер, фадрома, контейнеровоз, влекач, хидромоторна

помпа, машина за пълнене на чували с пясък и осигуряващи и транспортни средства.



## Професионална квалификация

# Подготовка за международни мисии



От 4 до 8 април 2016 г. в центъра за професионална квалификация в град Монтана премина първият курс за подготовка за международни мисии на модулите на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на

населението“.

В обучението участваха колеги от градовете София, Враца, Пловдив, Бургас и Русе. През петте дни от подготовката си те се запознаха с етапите на мобилизация за международни

мисии. Курсът бе проведен по интерактивен метод, като към всяка лекция имаше съпътстваща практическа част, максимално близка до реалната среда.



## С белег в световната история

*Големи аварии в химическата индустрия възникват по цял свят. През седемдесетте години на XX век в Европа възникват редица големи аварии, като тази във Фликсбъро, Великобритания през 1974 г. и в Севезо, Италия през 1976 г. При аварията в гр. Фликсбъро, експлозия в предприятие за производство на синтетични химични влакна причинява смъртта на 28 работници, разрушаването на завода и значителни щети извън площадката. В гр. Севезо при авария, вследствие на излязла от контрол химична реакция във фармацевтично предприятие, е допуснато широко мащабно замърсяване на околната среда с диоксини.*

*Тези две градчета са често цитирани в специализираната литература и добили популярност с твърденията, че аварията в тях стават повратни точки в политиката на индустриалната и екологичната сигурност в Европа. Възникването на подобни аварии и наличието на различни и несинхронизирани по между си норми и стандарти по отношение на контрола върху предприятията, използващи или съхраняващи опасни химични вещества, са основната причина Европейската комисия да развие законодателството в областта на предотвратяването на големи аварии с опасни химични вещества, като предложи Директива за контрол на опасностите от големи промишлени аварии, която претърпява мащабно развитие до наши дни, изразяващо се в следната законодателна дейност.*

На 24 юни 1982 г. е приета първата Директива 82/501/ЕЕС – известна като Севезо I Директива. Голяма авария в предприятие за производство на карбид в Бопал, Индия през 1984 г. причинява смъртта на 2500 души след изпускане на метилизоцианат, както и авария в гр. Базел, Швейцария, довела до катастрофално замърсяване на река Рейн с живак, органофосфатни пестицити и други химикали през ноември 1986 г., стават причина за второто изменение на Севезо Директивата (87/216/ЕЕС – приета на 19 март 1987 г.) и 88/610/ЕЕС – приета на 24 ноември 1988 г.).

На 9 декември 1996 г. е приета нова Директива 96/82/ЕС за контрол на риска от големи

аварии – известна като Севезо II Директива.

На 16 декември 2003 г. Директива 96/82/ЕС е допълнена с Директива 2003/105/ЕО.

На 4 юли 2012 г. е приета нова Директива 2012/18/ЕС – Севезо III на Европейския Парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета.

В българското законодателство в Изискванията на Директивите Севезо са транспонирани основно в:

1. Закон за опазване на околната среда (ЗООС) – Глава седма „Предотвратяване и огранича-

ване на промишленото замърсяване”, Раздел I „Предотвратяване на големи аварии”.

2. Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях (Д.В., бр. 39/12.05.2006 г.)

Аварията в Севезо, която именована директивата, е детайлно разгледана в статията „Контрол на риска от големи аварии” с автор инж. Юрий Слатински в брой 10 от 2014 година на електронното списание за пожарна безопасност и защита на населението „SOS 112”, поради което в настоящата работа ще се отдели внимание на другата повратна точка – Фликсбъро.

## II. ФЛИКСБЪРО – ПРИБЪРЗАНАТА ТЕХНОЛОГИЧНА МОДИФИКАЦИЯ

### Предистория

Фликсбъро (Flixborough) е град в Северен Линкълншър, Англия. В близост до града е разположено предприятие собственост на компанията Nupro UK. Химическите дейности на предприятието, първоначално се състояли в производство на торове от вторични продукти от коксовите пещи на близкия стоманолеярна завод.

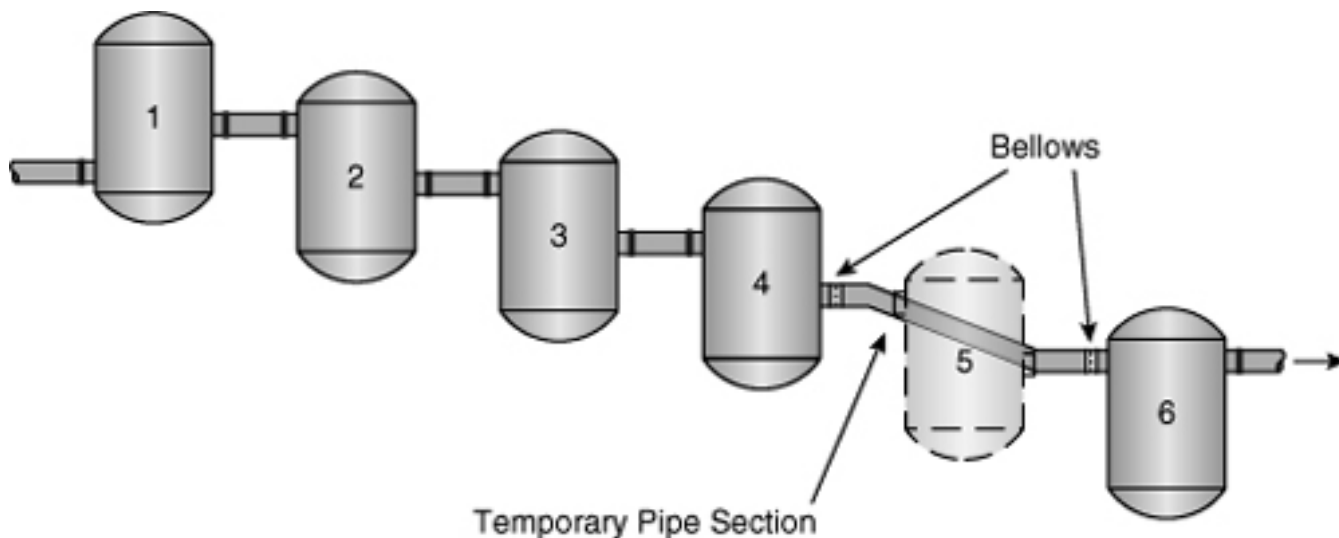
От 1967 г. предприятието произвежда капролактама. Това е химикал, който се използва при производството на найлон. Капролактама се произвежда от циклохексанон. Той първоначално е бил получаван чрез хидрогениране на фенол, но през 1972 г. е повишен производственият капацитет, като се използва DSM-технология, при

която горещ течен циклохексан се окислява частично чрез сгъстен въздух. Предвидено е предприятието да произвежда по 70 000 тона капролактама годишно, но през 1974 г. производството достига едва 47 000 тона. Контролът, който упражнява правителството върху цената на капролактама, създава допълнителен финансов натиск върху предприятието. Именно провалът при планирането на производителността и разочарованието при очакваната финансова печалба на предприятието стоят в основата на катастрофата.

### Технологичен процес в предприятието

При DSM-технологията циклохексанът се нагрява до температура около 155°C, преди да

премине през серия от 6 реактора. Реакторите са изработени от мека стомана и имат покритие от неръждаема стомана. Когато функционират, в тях има общо около 145 тона запалима течност при работно налягане 0,86 МПа. Във всеки реактор се пропуска сгъстен въздух през циклохексана, като това води до окисляване на малко количество от него и до получаването на циклохексанон и малко количество циклохексанол. Всеки реактор е разположен малко по-ниско от предишния (приблизително 35 см), така че реакционната смес преминава от единия реактор в другия по гравитачен път през тръби с диаметър 70 см, снабдени с компенсатори (inset bellows).



Сн. 1 Технологична схема на реакторите

Входното отворение на всеки реактор е конструирано така, че течността да влезе на ниско ниво. Течността, излизаща

от реактора, преминава през преливник, чийто горен ръб е малко по-високо разположен от изходящата тръба. Сместа,

която напуска реактор №6, се обработва за да се отстранят продуктите на реакцията и не-реагиралият циклохексан (само

около 6 % от него реагират при всяко преминаване) се връща обратно в първия реактор от производствената верига.

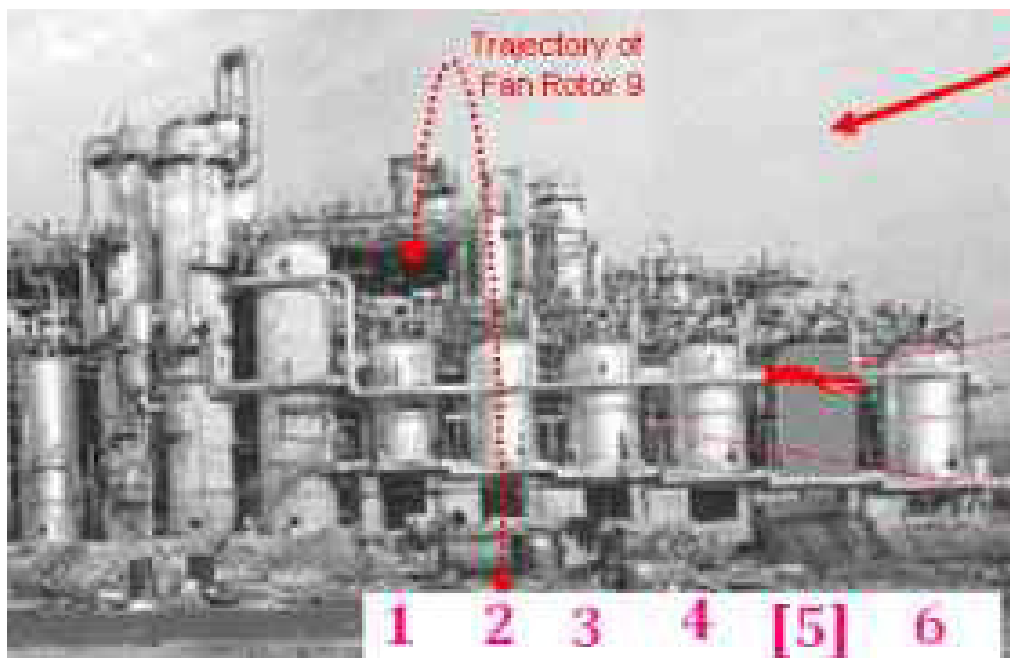
Веднъж след като технологичният процес е достигнал стабилен (номинално) състояние, работното налягане се поддържа с автоматично действащ изпускателен клапан. Този клапан не може да бъде използван по време на пускане. Когато няма приток на въздух съоръжението се пълни с азот под налягане. По време на стартиране на

инсталацията, изпускателният клапан е нормално изолиран и не съществува начин по който нарастващото налягане да бъде освободено. Налягането се поддържа от оператор (чрез ръчно задействане на клапаните за вентилиране) в приемливи граници (малко по широки от тези, които се постигат при автоматичния контрол). Има също така монтиран клапан, който освобождава налягането при достигане на  $11 \text{ kg/cm}^2$ .

## Какво се случва

### Теч в реактор №5 и направа на байпасна връзка

Два месеца преди експлозията е открит теч от реактор №5. След като е свалена изолацията на реактора е открита видима пукнатина с дължина около 1,8 м върху обвивката от мека стомана. Взето е решение да се постави тръба чрез която временно да се направи байпас (да се изолира реактор №5), който да позволи съоръжението да функционира докато се извърши ремонт.



Сн. 2 Изолиране на реактор №5

Поради липсата на тръба с номинален диаметър на отвора 70 см е използвана друга тръба с номинален диаметър на отвора 50 см за изработване на байпасната връзка между изходящото отворствие на реактор №4 и входящото на №6. Новата конструкция е тествана чрез азот за наличие на течове при стойност на налягането равна на работното. През следващите

два месеца байпасната връзка работи безотказно. В края на месец май (до тогава е оставена байпасната връзка), реакторите са освободени от налягане и са оставени да се охладят за да бъдат отстранени и други течове. Течовете били отстранени и рано сутринта на 1 юни започнали опити да бъдат възстановени температурата и налягането на инсталацията.

## Експлозията

В 16:53 часа, в събота на 1 юни 1974 г. е изпуснато голямо количество горещ циклохексан в областта около липсващия реактор №5. Скоро това било последвано от запалване на създалия се облак от горими пари и голяма експлозия в предприятието.



Сн. 3 Общ изглед на предприятието по време на аварията (близък план)

Експлозията на практика разрушила предприятието. Тъй като произшествието е настъпило през почивните дни, там е имало малко хора. От хората, които са се намирали на мястото на произшествието (в предприятието), 28 са загинали и 36 са

ранени. Възникналите пожари продължили да горят в продължение на повече от 10 дни. Извън предприятието няма убити хора, но е докладвано за 50 ранени и за 2000 повредени собствениности (имоти). От опустошителните щети на мястото

на инцидента, става ясно, че ако експлозията се е случила в установеното работно време, броят на загиналите и пострадали хора, е щял да бъде многократно по-голям.



Сн. 4 Общ изглед на предприятието по време на аварията (далечен план)

Хората, които са се намирали в работните лаборатории, са видели изпускането на циклохексана и са напуснали сградата преди да е възникнало запалването. Никой от осемнадесетте човека в контролната зала на предприятието не е оцелял, също така не са оцелели никакви записи на стойностите характеризиращи технологичния процес. По всяка вероятност експлозията е възникнала в зоната където са разположени реакторите. След инцидента са идентифицирани само две места където е било възможно възникването на теч преди експлозията: байпасната тръба е открита срязана и смачкана върху основата на реактора; открит е прорез с дължина около 1,25 м в разположена на близо тръба с номинален диаметър на отвора 20 см.

## Детайли за аварията

Изтичането на голямо количество течност от системата на реактора, предизвиква формирането на огромен облак от запалим въгледород. В последствие този облак среща източник на запалване (най-вероятно пещ в разположено наблизо производство за водород) и възниква силна газова експлозия. Контролната зала на предприятието е разрушена, като в нея загиват 18 човека, които са били там в този момент. На мястото на експлозията са убити още 9 работници, а шофьор умира от инфаркт в кабината на камион за доставки. Възникват пожари, които продължават да горят дори 10 дни по-късно. По повод инцидента, съвременните специалисти по безопасност казват нарицателно, че

ударните вълни от експлозията във Фликсбъро са „разтърсили“ доверието на всеки инженер-химик в Англия.

Основната причина за аварията може да се търси от така наречената „Прибързана технологична модификация“. Случаят „Фликсбъро“ води до широко обществено недоволство, относно промишлената безопасност.

## Какви са резултатите

Около 1000 сгради в радиус от една миля (1609 м) в самия Фликсбъро и в съседните населени места Бъртон на Статхер и Амкотс (Burton upon Stather and Amcotts) са повредени, както и приблизително 800 в Скунторпе (Scunthorpe), отдалечено на 3 мили.



Сн. 5 Щети в предприятието след аварията



Сн. 6 Щети върху жилищни сгради в района след аварията

Експлозията е била чута в радиус от 30 мили в Гримсби и Хъл (Grimsby and Hull). Скоро са показани снимки от катастрофата от новинарските екипи на BBC и Йоркширската телевизия, които са отразявали празненство през този следобед в Апълби-Фродингхам в Скунторпе (Appleby-Frodingham in Scunthorpe).

След аварията, предприятието е изградено отново, като циклохексанонът вече се получава чрез хидрогениране на фенол (от компанията Nurog предложени да произвеждат водород от поропан-бутан (LPG). Издаването обаче на разрешително за съхранение на 1200 тона пропан-бутан във Фликсбъро

е въпрос от компетенциите на изпълнителните органи по безопасност и здраве, като същите отказват да издадат такова. В резултат на последващ срив в цената на найлона предприятието затваря врати няколко години по-късно. Предприятието е разрушено през 1981, като е запазен само административният блок.

Днес на мястото на предприятието е разположена индустриалната зона на Фликсбъро – разнообразни предприятия и електроцентралата Гланфорд (Glanford).

Върху земята, разположена между индустриалната зона и населеното място, по протежение на път – Stather Road все

още могат да бъдат открити основите на сгради сериозно пострадали от взрива и по-късно разрушени. През 1977 г пред офисите на възстановената част от предприятието е издигнат паметник в памет на загиналите (изработен от бронз, изобразяващ зеленоглави патици кацащи във вода).

След затварянето на предприятието паметникът е преместен до езерото на енорийската църква във Фликсбъро. През ранните часове на 01.01.1984 г. скулптурата е открадната. Тя не е възстановена, но е запазена основата заедно с метална плоча, върху която са изписани имената на загиналите през онзи ден.



Сн. 7 Паметникът

Впоследствие процесът на окисление на циклохексана продължава да се извършва в подобно предприятие разположено в Далечния изток.

### Съдебно разследване

Веднага след инцидента New Scientist коментира далновидно по отношение на реакцията на службите при такива събития и се надява, че това събитие ще се използва като претекст за въвеждането на ефективен контрол от страна на правителството върху предприятия в които се използват опасни процеси. Аварии от мащаба на експлозията във Фликсбъро провокират вълна от изявления, че подобни събития не трябва да се случват отново. Във връзка с това започва съдебно разследване за установяване на обстоятелствата и причините за

аварията и за да се извлекат не-посредствени поуки. Създадена е експертна комисия, която има за цел да установи потенциално опасните предприятия и да предложи подходящи мерки за контрол и управление в тях. Съдебното разследване е с продължителност от 70 дни и трае от септември 1974 г. до февруари 1975 г., по време на него са разпитани 170 свидетели. Паралелно с това е създадена Консултативна комисия за „големи опасности“, която да разгледа в по-дългосрочен план въпросите свързани с предприятията в които се използват опасни процеси.

### Обстоятелства около аварията

Докладът от разследването е критичен по отношение на монтирането на байпасната тръба,

поради ред причини: членовете на висшето ръководство са лицензирани инженери (поголяма част от тях – химици); постът на главния инженер в работния отдел, преди заеман от лицензиран механик – инженер, бил вакантен от януари 1974 г.; по време на инцидента в работния (инженерен) отдел не е имало квалифицирани инженери. Nupro признават, че това е слабост и посочват, че главният механик – инженер в дъщерното дружество NSB е способен да даде съвет или да окаже подкрепа (помощ) в случай, че е помолен. По време на среща между ръководството на предприятието и инженерните ръководители, на която се е обсъждала повредата в реактор №5, не е присъствал механик инженер. Наблегнато е на варианта да се извърши бърз

рестарт, като не са адекватно определени и разбрани възможните опасности. Основният проблем, който съществувал е бил, как да бъде заобиколен реактор №5. Само инженерът на предприятието бил притеснен от рестартирането на процеса, преди да бъде определена причината за неизправността и да бъдат инспектирани и другите реактори. По време на срещата не е обърнато внимание на разликата във височината на разполагане на изходящия отвор (тръбопровод) на реактор №4 и входящия отвор на реактор №6. Разликата във височината на разполагане на тези отвори е компенсирана чрез използване на фитинги в байпасната линия. Връзката е осъществена чрез наклонена тръба, разположена между две хоризонтално разположени тръби с диаметър 50 см (20 инча), които са свързани помежду си чрез заварки. Този пайпас е разположен между съществуващите фланци с диаметър на отвора 70 см (28 инча). Байпасната линия е поддържана от подпиреща конструкция (скеле), снабдена с опори, предвидена да поеме теглото на тръбите и фитингите между реакторите, но която не е съобразена с възможността от възникване на други натоварвания.

Никой не предполага, че възелът под налягане ще бъде причина за повратен момент – възникването на сили на срязване в компенсаторите, за които те не са изчислени. Също така никой не предполага, че хидравличният натиск върху компенсаторите (около 38 тона при работно налягане), ще причини

натоварване в местата където тръбите на байпаса са свързани помежду си чрез заварки.

Не са извършени изчисления, за да се прецени дали компенсаторите и тръбите ще издържат на тези напрежения. Не е извършено позоваване на съответните британски стандарти или на някой друг стандарт. Не е извършено позоваване и на ръководството за употреба, издадено от производителя на компенсаторите. Освен рисунка с тебешир върху пода на работилницата, не е изготвен чертеж на тръбата. Не са проведени тестове на налягане нито на тръбата, нито на цялата съвкупност (конструкция), преди тя да бъде монтирана.

Не са осъществени контрол и планиране на проектирането, изграждането, тестването и монтажа на цялата конструкция, нито пък са осъществени проверки които да установят дали различните операции са правилно извършени. След като цялата конструкция е монтирана, инсталацията е тествана за наличие на течове, като е създадено налягане  $9 \text{ kg/cm}^2$  чрез азот (налягането е приблизително равно на работното, но е по-малко от налягането при което би се задействал изпускателният вентил, също така е по-малко от изискващите се от Британските стандарти 30% над работното налягане).

### Причини за аварията

Байпасната линия с диаметър 50 см очевидно не е равностойна алтернатива, която би била направена или одобрена при един по обмислен про-

цес. Начинът на изпълнение на байпаса става обект на спор – дали именно това е причината за възникване на повреда, а в следствие на това и инициране на аварията или причина за това е външна експлозия – резултат от предишна повреда в тръба с диаметър 20 см (оспорва се от експерти наети от Nyrpro и от застрахователите на предприятието). Тези две издигнати версии са наименовани „50 сантиметрова“ и „20 сантиметрова“ хипотези. Разследването среща трудности при опитите да докаже „20 сантиметровата хипотеза“, в следствие на това докладът заключава, че „50 сантиметровата хипотеза“, която включва едно събитие с малка вероятност за възникване е по-вероятна отколкото „20 сантиметровата хипотеза“, която зависи от поредица от събития, повечето от които са неправдоподобни.

Приемането на съда на „50 см. хипотеза“, го кара да представи своите заключения по начин, който не позволява на читателят да прецени противната версия. Съдът може да е прав, че една незадоволително изпълнена модификация (преустройство) е причина за бедствието, но това не е трябва да бъде причина за самодоволство.

Има и много други поуки. Трябва да се надяваме, че зачитането на разкритията на съдебното разследване няма да възпрепятства инженерите химици да гледат отвъд доклада, в техните усилия за усъвършенстване на вече добрата система за безопасност в химическата индустрия.

Ако обществеността във Великобритания е уверявана, че този инцидент е единичен случай, който не трябва да се повтаря, някои хора работещи в сферата на безопасността в УК не са толкова убедени в това. Критиците смятат, че експлозията във Фликсбъро не е резултат от множество грешки в инженерното проектиране които е малко вероятно да се случат отново в същата комбинация. Грешките по-скоро са съвкупност от отделни случаи причината за които е една – системно нарушаване на процедурите за безопасност (утежнена от липсата на съответните инженерни познания, но тази липса е недостатък и на съответните процедури).

След събитията във Фликсбъро и без да чака доклада от разследването, ICI Petrochemicals инициира провеждането на проверка, как се контролират модификациите (преустройствата) при тях. Резултатите от проверката показват, че големите проекти изискващи финансово одобрение от високо ниво са добре контролирани, но повечето преустройства от среден размер са слабо контролирани и това е довеждало до критични ситуации и малки по размер инциденти, някои от които по вина на химическите инженери. За да се промени това, на работниците е напомняно за принципните положения които трябва да се спазват при извършване на преустройство (за качественото изпълнение на самото преустройство и за влиянието на преустройството върху производствена-

та инсталация), освен това са въведени и нови процедури и отчетни документи, с които да се осигури адекватен контрол. Тези изисквания се прилагат не само при преустройства на технологичното оборудване, но също така и при промени в самия технологичен процес. Всички преустройства трябвало да бъдат подкрепени (обосновани) с официална оценка на безопасността. При извършването на големи преустройства това включва „изучаване на функционирането“ (operability study), при средни по размер преустройства се използвали контролни листове (checklist) за оценка на безопасността, които имат за цел да покажат кои аспекти на технологичния процес ще бъдат засегнати и за всеки аспект да се посочи очаквания ефект. Преустройството и подкрепящата го оценка на безопасността след това трябва да бъдат одобрени писмено от ръководителя на производството и инженер. В случаите в които е необходимо използването на инструменти или електрическо оборудване се полагат подписи и от съответните специалисти (инструментален инженер или електроинженер). Представена е система от правила за извършване на работи по тръбопроводите (наричана за по кратко „Системата“), която определя стандарти за извършване проектирането на тръбните конструкции и техническото обслужване на тръбопроводите, всички тръбопроводи с диаметър по голям от 75 мм по които се движат опасни материали трябва да бъдат

проектирани от специалисти по тръбни конструкции/инсталации. Този подход е популяризиран и извън ICI. Докато целта на „Системата“ е да се справи със специфичните повреди довели до бедствието във Фликсбъро, възприемането на по-затегнати мерки за контрол на преустройствата (и методите по които те се извършват) скоро е признато за добра практика. Във Великобритания подходът на ICI се превръща на практика в стандарт за високо рискови производствени инсталации (отчасти защото новият (от 1974 г.) закон за безопасност и здраве на работното място надхвърли специфичните изисквания работодателите да посочват основните задължения по поддържане на рисковете за работниците на приемливо ниво и да избягват риска за обществото доколкото е възможно; по силата на този нов режим тази добра практика е определена като „разумно осъществима“ и следователно трябва да бъде възприета, освен това тя се подкрепя и от ключови пасажии в докладите на Консултативния комитет по големите опасности).

## **За да не се повтаря**

Докладът от разследването посочва поуците, които могат да се извлекат. Те са представени във вид на различни заглавия: „Основни наблюдения“ (отнася се до въпроси отнасящи се към аварията); „Специфични уроци“ (директно свързани с аварията, но с обща приложимост). Има също така „общии“ и „други уроци“, които са свързани в по-малка степен с аварията. Докладът



Сн. 8 Аварията...

също така акцентира и върху въпроси, на които трябва да се обърне внимание от Консултативната комисия за „големи опасности“. Всички горепосочени са онагледени в следващите изводи.

#### Основни изводи:

1. Там където е възможно, производствените инсталации трябва да бъдат проектирани така, че евентуална повреда да не довежда до авария във времеви отрязък, твърде малък, за да позволи коргиращи въздействия.

2. Производствените инсталации трябва да бъдат проектирани и експлоатирани по такъв начин, че да се ограничи възможността за възникване на необходимост от вземане на критични решения (на практика случаите в които възниква конфликт между производството (производствената продукция) и безопасността).

3. Трябва да има обратна връзка в управленската структура, която да предоставя възможност ръководството да разбира отговорностите на отделните служители и да га-

рантира, че натовареността, работният капацитет и компетентността на тези служители им позволява ефективно да се справят с възложените им отговорности.

#### Специфични изводи

1. Аварията е предизвикана от „добре проектирана и конструирана производствена инсталация“, претърпяла модифициране, което разрушило нейната техническа цялост.

2. Модификациите (промените) трябва да бъдат проектирани, конструирани, тествани

и поддържани в съответствие със стандартите, отнасящи се за оригиналната инсталация.

3. При монтирането на байпасната линия, не е имало главен инженер, а ръководният персонал на предприятието (всички били инженер-химици), не бил в състояние да разпознае съществуването на един прост инженерен проблем, а също така и да го реши.

4. Когато някоя отговорна позиция в предприятието е вакантна, трябва да се обръща специално внимание при вземането на решения, които в нормално положение биха били взети или би бил получен съвет за тях от лицето заемащо тази позиция.

5. Всички инженери би трябвало да изучават освен техните и малко от елементите на другите инженерни науки.

### Други (обща) въпроси които трябва да бъдат засегнати

Никой от заетите с проектирането или конструирането на инсталацията не е предполагал, че съществува възможност от възникване на голяма авария. Сега става ясно, че такава възможност съществува навсякъде, където в процеса на производство се използват или складираат големи количества потенциално експлозивни материали. От голямо значение е идентифицирането на производствени инсталации (предприятия), в

които съществува риск от бързо възникване на авария.

Веднъж след като бъдат идентифицирани, трябва да бъдат предприети мерки в две направления: да се предотврати възникването на такива аварии; да се ограничат последиците от евентуална възникнала авария. Трябва да съществува координиране между планиращите институции и изпълнителните органи по безопасност и здраве, така че планиращите институции да могат да бъдат съветвани по въпроси свързани с безопасността, преди издаването на разрешителни за строеж. Службите за спешно реагиране също така трябва да имат необходимата информация за да подготвят планове за реагиране при аварии.

Едно е сигурно – основна задача на всички нас – службите за защита на населението, ръководителите и персоналът в промишлените предприятия, както и цялото ни общество, е опровергаване на твърдението, че **„Индустриалната безопасност в световен мащаб се подобрява само след възникване на големи аварии“.**

Този заклеймяващ израз сам по себе си е несъответстващ на развитото законодателно, икономическо и социално ниво на човечеството.

Ас. инж. Стефан Първанов  
Ас. инж. Стефан Илиев  
АМВР-факултет „ПБЗН“

### ЛИТЕРАТУРА

1. <http://www.moe.gov.bg/>.
2. <https://bg.wikipedia.org/>.
3. <http://ptgmedia.pearsoncmg.com/>.
4. <http://blobthescientist.blogspot.bg/>.
5. <https://www.linkedin.com/>.

В работата са използвани фотографии от следните интернет източници:

1. [http://ptgmedia.pearsoncmg.com/images/chap1\\_9780131382268/elementLinks/01fig10.jpg](http://ptgmedia.pearsoncmg.com/images/chap1_9780131382268/elementLinks/01fig10.jpg)
2. <http://blobthescientist.blogspot.bg/2015/08/flixborough-1974.html>
3. <https://www.linkedin.com/pulse/vapor-cloud-explosions-vces-anes-elabbani>
4. <https://yooniqimages.com/images/detail/102183229/Creative/disaster-at-nypro-uk-ltd-flixborough-chemical-plant-explosion-1-june-1974-view-from-eastern-boundary>
5. [https://www.google.bg/search?q=flixborough&espv=2&biw=1242&bih=566&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiHwZr3lqjMAhXIQZoKHSRIBVkJQ\\_AUIBigB#imgdii=isqGywRzBk5nPM%3A%3BisqGywRzBk5nPM%3A%3BACdUvtof5eFqZM%3A&imgcr=isqGywRzBk5nPM%3A](https://www.google.bg/search?q=flixborough&espv=2&biw=1242&bih=566&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiHwZr3lqjMAhXIQZoKHSRIBVkJQ_AUIBigB#imgdii=isqGywRzBk5nPM%3A%3BisqGywRzBk5nPM%3A%3BACdUvtof5eFqZM%3A&imgcr=isqGywRzBk5nPM%3A)

## АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНА ДЕЙНОСТ ПО ЗУТ, ОСЪЩЕСТВЯВАНА ОТ ОРГАНИТЕ ЗА ПБЗН.

## СРОКОВЕ ЗА ОБРАЗУВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНО ПРОИЗВОДСТВО ЗА НАРУШЕНИЯ НА ЗУТ И ПОДЗАКОНОВИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ПО НЕГОВОТО ПРИЛАГАНЕ.

## ПРАВОМОЩИЯ НА ОРГАНИТЕ ЗА ПБЗН.

### НОРМАТИВНА УРЕДБА

- ▶ Закон за устройство на територията;
- ▶ Закон за Министерството на вътрешните работи;
- ▶ Закон за административните нарушения и наказания;
- ▶ Наредба № 8121з-882/2014 г. за реда за осъществяване на държавен противопожарен контрол.

### ПИСМА С МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ, ДАДЕНИ ОТ РЪКОВОДСТВОТО НА МВР И ГДПБЗН

- ▶ Писмо с рег. № ПО-708/28.01.2013 г. от директора на ГДПБЗН, относно задълженията и отговорностите на участниците в процеса на инвестиционното проектиране и строителството, съгласно ЗУТ.
- ▶ Писмо с рег. № I-2331/30.01.2013 г. от главния секретар на МВР, касаещо задълженията и правомощията на органите за ПБЗН при констатиране на нарушения на правилата и нормите за пожарна безопасност в процеса на инвестиционното проектиране и строителство;
- ▶ Писмо с рег. № ПО-3058/16.04.2014 г. от директора на ГДПБЗН, относно допускани пропуски при съставянето на актове за установяване на административни нарушения по ЗУТ и издаването на наказателни постановления, водещи до отмяна на оспорваните по съдебен ред наказателни постановления.

### НОРМАТИВНО РЕГЛАМЕНТИРАНЕ НА ДЕЙНОСТТА

- ▶ В чл. 125, ал. 1, т. 1 от Закона за МВР е регламентирано, че при упражняване на държавен противопожарен контрол, органите по пожарна безопасност и защита на населението извършват проверки за спазване на правилата и нормите за пожарна безопасност при проектиране, строителство и експлоатация на обекти.
- ▶ Съгласно чл. 220, ал. 3 от ЗУТ, министърът на вътрешните работи или упълномощени от него длъжностни лица упражняват контрол по спазването на изискванията за пожарна безопасност в процеса на инвестиционното проектиране и строителството.
- ▶ В чл. 238, ал. 2, т. 3 и чл. 239, ал. 1, т. 3 от ЗУТ е регламентирано, че актовете по ЗУТ за установяване на нарушения на изискванията за пожарна безопасност се съставят от служители, определени от министъра на вътрешните работи, а наказателните постановления за същите нарушения се издават от министъра на вътрешните работи или от определени от него длъжностни лица;

► Органите за ПБЗН са оправомощени да съставят АУАН по ЗУТ и да издават наказателни постановления с Наредба № 81213-882/2014 г. за реда за осъществяване на държавен противопожарен контрол (Обн. ДВ. бр.100 от 5 декември 2014 г.).

## НАРЕДБА № 81213-882/2014 г.

► Съгласно чл. 23, ал. 2 от наредбата, при констатиране на нарушения на правилата и нормите за пожарна безопасност при проектирането и изпълнението на строежите, органите за ПБЗН, осъществяващи ДПК, съставят актове за установяване на административни нарушения по реда на ЗУТ (приложение №5 от наредбата).

► Наказателните постановления се издават от директора и от заместник-директора на ГДПБЗН-МВР, от директора на СДПБЗН/РДПБЗН, от заместник-директора на СДПБЗН и от началника на РСПБЗН.

## УКАЗАНИЯ, ДАДЕНИ С ПИСМОТО НА ГЛАВНИЯ СЕКРЕТАР НА МВР:

► При образуване на административнонаказателно производство, да се има предвид следното:

1. При инвестиционни проекти за строежи, при които не е спазено основното изискване за безопасност при пожар (чл. 169, ал. 1, т. 2 от ЗУТ), да се съставя акт за установяване на административно нарушение на проектанта. Наказателните постановления се издават на основание чл. 239, ал. 1, т. 3 и чл. 232, ал. 4, т. 2 от ЗУТ, във връзка с чл. 162, ал. 4 от ЗУТ.

## ЗАКОН ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА

► Чл. 162, ал. 4 – Проектантът носи отговорност за проектирането на строежа в съответствие с предвижданията на подробния устройствен план, изискванията на чл. 169, ал. 1 и 3, както и с изискванията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

► Чл. 232, ал. 4, т. 2 – Наказва се с глоба от 3000 до 15 000 лв., ако по друг закон не е предвидено по-тежко наказание, лице, което като проектант изработва проекти, несъобразени с този закон, актовете по неговото прилагане и другите правила и нормативи по проектирането и строителството или не упражнява авторски надзор, съобразно сключения договор.

## УКАЗАНИЯ, ДАДЕНИ С ПИСМОТО НА ГЛАВНИЯ СЕКРЕТАР НА МВР:

► При строежи, които не са изпълнени в съответствие с основното изискване за безопасност при пожар (чл. 169, ал. 1, т. 2 от ЗУТ), да се съставя акт за установяване на административно нарушение на строителя.

► Наказателните постановления се издават на основание чл. 239, ал. 1, т. 3 и чл. 232, ал. 8 от ЗУТ, във връзка с чл. 163, ал. 2, т. 1 от ЗУТ.

## ЗАКОН ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА

► Чл. 163, ал. 2, т. 1 – Строителят носи отговорност за изпълнението на строежа в съответствие с издадените строителни книжа и с изискванията на чл. 169, ал. 1 и 3, както и с правилата за изпълнение на строителните и монтажните работи и на мерките за опазване на живота и здравето на хората на строителната площадка.

► Чл. 232, ал. 8 – Наказва се с глоба от 1000 до 5000 лв. строител на строеж, неизпълнил задължение по чл. 163, ал. 2.

## УКАЗАНИЯ, ДАДЕНИ С ПИСМОТО НА ГЛАВНИЯ СЕКРЕТАР НА МВР:

► Когато строеж се изпълнява или е изпълнен със строителни продукти, които не осигуряват изпълнението на основното изискване за безопасност при пожар (съгласно чл. 169а, ал. 1, във връзка с чл. 169, ал. 1, т. 2 от ЗУТ), да се съставя акт за установяване на административно нарушение на строителя.

► Наказателните постановления се издават на основание чл. 239, ал. 1, т. 3 и чл. 232, ал. 8 от ЗУТ, във връзка с чл. 163, ал. 2, т. 2 от ЗУТ.

## ЗАКОН ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА

► Чл. 163, ал. 2, т. 2 – Строителят носи отговорност за изпълнението на строителните и монтажните работи с материали, изделия, продукти и други в съответствие с основните изисквания към строежите, както и за спазване на технологичните изисквания за влагането им;

► Чл. 232, ал. 8 – Наказва се с глоба от 1000 до 5000 лв. строител на строеж, неизпълнил задължение по чл. 163, ал. 2.

## УВЕДОМЯВАНЕ НА КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ

► Съгласно чл. 27, ал. 2 от Наредба № 8121з-882/2014 г., директорът на ГДПБЗН-МВР, заместник-директорът на ГДПБЗН-МВР и директорите на СДПБЗН/РДПБЗН изпращат уведомителни писма (приложение №19 от наредбата) по компетентност до органите за национален строителен контрол или кметовете на общини за констатирани нарушения на правилата и нормите за пожарна безопасност при оценяване на съответствието на инвестиционните проекти с основните изисквания към строежите, упражняване на строителен надзор и издаването на строителни книжа.

## ТУК СЕ ВКЛЮЧВАТ СЛЕДНИТЕ СЛУЧАИ, ПРИ КОИТО ТРЯБВА ДА БЪДАТ УВЕДОМЕНИ КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ:

► 1. за нарушения на правилата и нормите за пожарна безопасност при оценяване на съответствието на инвестиционните проекти с основните изисквания към строежите:

- когато регистрирана фирма – консултант, във връзка с чл. 142, ал. 6 от ЗУТ е изготвила комплексен доклад за оценка на съответствието на инвестиционен проект за строеж, при който не е предвидено спазването на основните изисквания по чл. 169, ал. 1, т. 2 от ЗУТ;
- при констатиране на случаи, при които е извършена оценка за съответствието на инвестиционен проект за строеж на заседание на експертен съвет в съответната администрация, при което не е бил включен (уведомен) служител на органите за ПБЗН, в нарушение на ЗУТ.

► 2. При констатиране на случаи, при които лицето, упражняващо строителен надзор не е уведомило ДНСК за нарушения на основното изискване за безопасност при пожар (чл. 169, ал. 1, т. 2 от ЗУТ) и/или е изготвило окончателен доклад за строеж с нарушения на правилата и нормите за пожарна безопасност.

- ▶ 3. За нарушения при издаването на строителни книжа (в т. ч. при съмнения за незаконно строителство).
- ▶ Съгласно чл. 34, ал. 1 от ЗАНН, не се образува административнонаказателно производство, ако не е съставен акт за установяване на нарушението в продължение на три месеца от откриване на нарушителя или ако е изтекла една година от извършване на нарушението.
- ▶ В ЗУТ са регламентирани специфични изисквания по отношение срокът за образуване на административнонаказателни производства, както следва:
  - ▶ Чл. 239, ал. 2 от ЗУТ – Едногодишният срок по ЗАНН за образуване на административнонаказателно производство за нарушения по този закон, актовете по неговото прилагане и другите правила и нормативи по проектирането и строителството започва да тече от деня на издаване на разрешение за ползване или удостоверение за въвеждане в експлоатация на строежа, а когато не се изисква разрешение за ползване или удостоверение за въвеждане в експлоатация – от деня на извършване на нарушението.
  - ▶ В тази връзка, в писмо с рег. № ПО-3058/16.04.2013 г. от директора на ГДПБЗН е посочено, че в основанието за издаване на наказателни постановления за нарушения по ЗУТ е целесъобразно да бъде записван и чл. 239, ал. 2 от ЗУТ, определящ срокът за образуване на административнонаказателно производство за нарушения по ЗУТ, актовете по неговото прилагане и другите правила и нормативи по проектирането и строителството.

## СРОКОВЕ ЗА ОБРАЗУВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНО ПРОИЗВОДСТВО

- ▶ Съгласно чл. 34, ал. 1 от ЗАНН, не се образува административнонаказателно производство, ако не е съставен акт за установяване на нарушението в продължение на три месеца от откриване на нарушителя или ако е изтекла една година от извършване на нарушението.
- ▶ В ЗУТ са регламентирани специфични изисквания по отношение срока за образуване на административнонаказателни производства, както следва:
  - ▶ Чл. 239, ал. 2 от ЗУТ – Едногодишният срок по ЗАНН за образуване на административнонаказателно производство за нарушения по този закон, актовете по неговото прилагане и другите правила и нормативи по проектирането и строителството започва да тече от деня на издаване на разрешение за ползване или удостоверение за въвеждане в експлоатация на строежа, а когато не се изисква разрешение за ползване или удостоверение за въвеждане в експлоатация – от деня на извършване на нарушението.
  - ▶ В тази връзка, в писмо с рег. № ПО-3058/16.04.2013 г. от директора на ГДПБЗН е посочено, че в основанието за издаване на наказателни постановления за нарушения по ЗУТ е целесъобразно да бъде записван и чл. 239, ал. 2 от ЗУТ, определящ срока за образуване на административнонаказателно производство за нарушения по ЗУТ, актовете по неговото прилагане и другите правила и нормативи по проектирането и строителството.

## ПРОПУСКИ ПРИ СЪСТАВЯНЕТО НА АУАН И ИЗДАВАНЕТО НА НП

- ▶ От постъпващата в ГДПБЗН информация е установено, че при оспорване по съдебен ред на издадените НП за нарушения по ЗУТ, основните причини за отмяна на постановленията са непосочване в АУАН и в НП на:
  - дата на извършеното нарушение;
  - място на извършеното нарушение.

- ▶ Датата и мястото на извършеното нарушение са съществени реквизити, съгласно чл. 42, т. 3 и чл. 57, ал. 1, т. 5 от ЗАНН.
- ▶ Основният проблем при съставянето на АУАН и издаването на НП за нарушения на правилата и нормите за пожарна безопасност от страна на проектантите е, че в голяма част от инвестиционните проекти не се вписва дата и място на изготвяне на проекта.
- ▶ От анализа на издадените решения от Административен съд – Кюстендил и Административен съд – Велико Търново, както и Районен съд – Пловдив, Асеновград, Дупница и Свищов беше установено, че съществува различна практика по отношение прилагането на изискванията, касаещи датата и мястото на извършване на нарушението в посочения случай.
- ▶ Въпреки това, в част от решенията на съда е прието, че когато в инвестиционния проект не е посочена конкретна дата на изготвяне, от значение за възникване на отговорността на проектанта на строежа е датата на „сезиране на компетентния да извърши надлежно съгласуване административен орган, с оглед практическото изпълнение на строителството“. Посочва се, че „именно към този момент следва да се преценява съответствието с правилата и нормите по проектиране, по смисъла на чл. 232, ал. 4, т. 2 от ЗУТ“ (Решения № 360 и 386 от 2012 г. на Административен съд – Кюстендил).
- ▶ Като място на извършване на нарушението е прието населеното място, където е внесена за съгласуване и одобряване проектната документация (напр. гр. Свищов – Решение № 500 от 2012 г. на Адм. съд – В. Търново).

## МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ, ДАДЕНИ ОТ ГДПБЗН

- ▶ В тази връзка, в писмо с рег. № ПО-3058/16.04.2013 г. на директора на ГДПБЗН е посочено, че при издаване на АУАН и НП срещу проектантите, изготвили инвестиционни проекти за строежи, при които не са спазени основните изисквания за безопасност при пожар, следва задължително да се посочва дата и място на извършване на нарушението. При наличие на одобрен (съгласуван) инвестиционен проект, в който не е посочена конкретна дата на проектиране, за дата на извършване на нарушението може да бъде приета:
  - когато оценката за съответствие на проекта с основните изисквания към строежите е извършена с приемане на заседание на експертен съвет на одобряващата администрация – датата на внасяне на инвестиционния проект за разглеждане от експертния съвет на одобряващата администрация;
  - когато оценката за съответствие на проекта с основните изисквания към строежите е извършена като комплексен доклад, съставен от консултантска фирма, несвързана с проектанта – датата на оценяване на съответствието на инвестиционния проект, а когато не е посочена такава – датата на внасяне на инвестиционния проект за одобряване от компетентен орган.
- ▶ **ВЪВ ВСИЧКИ СЛУЧАИ, ПРИ ИЗДАВАНЕТО НА НАКАЗАТЕЛНИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ, КАКТО И В МОТИВИТЕ ДО СЪДА ПРИ ОСПОРВАНЕ НА НАКАЗАТЕЛНИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ, СЛЕДВА ДА СЕ ЦИТИРА ЧЛ. 239, АЛ. 2 ОТ ЗАКОНА ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА, РЕГЛАМЕНТИРАЩ СРОКА ЗА ОБРАЗУВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНО ПРОИЗВОДСТВО ЗА НАРУШЕНИЯ ПО ТОЗИ ЗАКОН, АКТОВЕТЕ ПО НЕГОВОТО ПРИЛАГАНЕ И ДРУГИТЕ ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ПО ПРОЕКТИРАНЕТО И СТРОИТЕЛСТВОТО.**
- ▶ В ГДПБЗН продължава да се анализира съдебната практика при оспорване на наказателни постановления за нарушения по ЗУТ, като при необходимост ще бъдат предприети мерки за отправяне на искане за тълкувателно решение (постановление) по посочените въпроси.



## Обучение на деца в Националния учебен център на БЧК

